

Некоз І.В.,
доцент кафедри іноземних мов,
Черкаський національний університет
ім. Богдана Хмельницького,
м. Черкаси, Україна

РОЛЬ КОНФЕРЕНЦІЙ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ СТУДЕНТАМИ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Проаналізовано стан навчання англійської мови за професійним спрямуванням студентів немовних спеціальностей та запропоновано шляхи удосконалення вивчення іноземної мови професійного спрямування. Підкреслюється, що одним із важливих шляхів удосконалення професійної туристичної освіти є вивчення іноземної мови не тільки як засобу спілкування, а й як джерела культури, традицій та особливостей тої чи іншої спільноти. Наголошується, що проведення студентських наукових конференцій сприяє формуванню професійної компетенції й особистісних якостей майбутніх спеціалістів. Наукові конференції стають для студентів засобом саморозвитку, створюють додаткову мотивацію до професійного росту, що сприяє формуванню професійної готовності.

Неухильне зростання міжнародних контактів, як в діловій сфері, так і на рівні міжособистісних відносин є характерною рисою життя сучасного суспільства. У зв'язку з цим в даний час особливо загострюється потреба людини в умінні спілкуватися з партнером засобами іноземної мови без посередника. Спілкування з представником іншої культури дозволяє глибше зрозуміти співрозмовника і та успішніше спільно вирішувати різні практичні завдання.

Технологічна база професійної діяльності, яка сьогодні розвивається достатньо швидко, орієнтує систему освіти не тільки на підготовку грамотного фахівця, а й на виховання розвиненої особистості, яка здатна до самоосвіти, до інновацій, подолання труднощів; особистості, яка здатна критично й мобільно мислити, орієнтуватися в потоці інформації.

У зв'язку з розширенням міжнародних контактів практично у всіх сферах економіки особливо зростає значимість професійного володіння іноземною мовою майбутніми фахівцями сфери туризму.

Сучасна туристична індустрія є однією з найбільших галузей світового господарства, що динамічно розвиваються. Констатуючи виключно важливе значення туризму в його інформаційно-економічній функції, необхідно відзначити, що в сучасному світі туризм розглядається в якості позитивного інструменту та важливого фактору утвердження міжнародного взаєморозуміння, миру та спокою. Міжнародний туризм, характерною рисою якого є те, що значна частина послуг проводиться з мінімальними витратами на місці, відіграє все більш помітну роль у світовій економіці.

Глобалізація ставить перед освітою нові проблеми. Так, зростання туристських потоків у об'єднаній Європі передбачає наявність єдиних професійних кваліфікацій туристської діяльності в усіх країнах-членах Європейського Союзу, тобто знання мови, культури, економіки, правової системи країн – партнерів, дотримання єдиних технологічних і гуманітарних норм. Враховуючи прагнення України ввійти до Європейського Союзу, зміст національної професійної туристської освіти має відповідати потребам подальшого розвитку вітчизняного туризму на рівні європейських держав.

Питання розробки методики підготовки кадрів туристичного напрямку економіки досліджували багато українських та російських вчених Федорченко В.К., Зорін І.В., Гараніна Е.Н., Зязюн І.А., Квартальнов В.А., Сакун Л.В., Черній Г.В. та інші, проте сучасні тенденції

розвитку туризму створюють нові умови для підготовки професійних та компетентних кадрів з їхнім подальшим працевлаштуванням.

Безпосередньо пов'язуючи професійну підготовку спеціалістів туристичної індустрії з вивченням іноземної мови професійного спрямування та аналізуючи наукову літературу з питань вивчення іноземної мови, можна стверджувати, що методика викладання іноземної мови була й залишається предметом інтересу багатьох дослідників, серед яких можна виділити Г.В. Барабанову, Н.Ф. Бориско, О.І. Вишневецького, Г. А. Гринюка, М.І. Климюка, С.П. Кожушко, Е.В. Мірошніченко, С.Ю. Ніколаєву О.Б. Тарнопольського, Brinton D.M., Coyle, D., Hood, P., Marsh, D. та ін. Науковці звертали свою увагу передусім на вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням з метою подальшого використання у професійній діяльності.

Професійно-орієнтований підхід до навчання англійської мови за професійним спрямуванням передбачає формування у студентів здатності до іншомовного спілкування в конкретних сферах і ситуаціях: професійних, ділових, наукових, навчально-дослідницьких [9, с.305]. Тому **мета** нашої статті полягає в практичному підтвердженні ствердження, що в межах цього підходу здійснюється врахування потреб студентів у вивченні іноземної мови, які пов'язані з особливостями майбутньої професії або спеціальності.

Вчені, які вивчають специфіку викладання англійської мови спеціального вжитку, стверджують, що викладання англійської мови спеціального вжитку не може не використовувати методику та прийоми викладання в межах тієї дисципліни, яку ця мова обслуговує. Мотивація студентів закладу вищої освіти до вивчення іноземної мови безпосередньо пов'язана з їх майбутньою професією. Навчання іноземних мов через зміст фахових дисциплін як один з підходів до викладання іноземної мови спеціального вжитку поступово стає все більш та більш цікавим для викладачів іноземних мов у закладах вищої освіти України.

Викладачі кафедри іноземних мов нашого університету відмічають, що інформація, яку студенти отримують на заняттях з іноземної мови, іноді може «грати на випередження», оскільки студенти здобувають знання (навіть подані в досить популярній формі), що належать до тих дисциплін, які вони ще вивчатимуть. Надалі ці відомості загального характеру будуть деталізовані, конкретизовані, матимуть наукове осмислення в курсах спеціальних дисциплін, що безпосередньо належать до формування професійно значущих компетенцій. Але саме завдяки іноземній мові часто створюється певний background, який може сприяти освоєнню понятійного апарату спеціальних і загальнонаукових дисциплін. Наш досвід викладання свідчить про те, що студенти часто вперше знайомляться з професійною лексикою тої чи іншої галузі економіки, дізнаються про походження професійних слів на заняттях з іноземної мови до того, як їм зустрінуться ці поняття у процесі подальшого навчання. Логічне вибудовування міждисциплінарних зв'язків за участю предмету «Іноземна мова» та інших дисциплін для немовного ЗВО часто є складним завданням. Але, як бачимо, викладачі іноземної мови мають у своєму розпорядженні дидактичні ресурси для інтегрування змісту навчання іноземної мови в загальний контекст підготовки фахівців негуманітарного профілю.

Отримання нових знань і оволодіння уміннями самостійно їх здобувати здійснюється на основі виконання студентом різних форм самостійної роботи. Мета для студентів при цьому – навчитися здобувати й використовувати знання на практиці самостійно, проявляти ініціативу під час виконання завдань, використовувати творчий підхід до роботи. На самостійну роботу сьогодні відводиться значна частина часу вивчення курсу, і від того, наскільки відповідально студент до неї поставиться, часто залежить і результат роботи. Перед викладачами стоїть інша мета – забезпечити цю діяльність на всіх етапах відповідною допомогою: спланувати, організувати, проконтролювати. Очікувати позитивні результати від даного виду діяльності можна тоді, коли вона є систематичною, планомірною.

Ми вважаємо, що об'єднувальною ланкою для забезпечення міждисциплінарних зв'язків за участю іноземної мови могла б стати науково-дослідна робота студентів. Нашою кафедрою уже впродовж восьми років організовується і проводиться всеукраїнська студентська конференція, умовою участі в якій є дослідження студента, пов'язані як з іноземною мовою, так і з вибраною професією.

Організаційні питання, пов'язані з підготовкою наукових конференцій, знайшли відображення в навчальних посібниках з основ наукових і педагогічних досліджень, педагогіки наукової школи (П. Дмитренко, Г. Кловак, Н. Кушнарєнко, В. Сидоренко, В. Шейко та інші). С.М. Вишнякова [3, с.137] визначає поняття «конференція» як захід, що проводиться з метою обговорення наукових, методичних питань, вироблення рекомендацій щодо їхнього вирішення. Навчальна конференція розвиває пізнавальні інтереси, забезпечує повноцінне повторення й закріплення навчального матеріалу; в період підготовки до конференції студенти долучаються до самостійної роботи, збагаченої пошуком і творчістю. У процесі професійної підготовки студентів нашого університету ця форма організації педагогічного процесу часто використовується і дає хороші результати.

Саме проведення конференції є кульмінаційним етапом виконаної роботи в рамках навчального процесу. Підготовка конференції – це кропітка робота, яка передбачає спільну участь викладачів і студентів: це вибір тем, підготовка доповідей, обговорення матеріалу, пошук студентами рішень проблем, що виникають у процесі підготовки, усунення недоліків, коригування даних.

Правильна підготовка й проведення конференцій – це, як правило, значна й кропітка робота. Кожен захід має певні вимоги, відхилення від яких в окремих випадках можливі, але небажані. Будь-який захід має організаційний план, який має на увазі логічність і порядок дій, спрямованих на побудову заходів у цілому. План конференції складається з пунктів, кожен з яких вимагає виконання певних обов'язків. Щоб запланований захід пройшов на належному рівні, необхідно проводити відповідну підготовку. Уся робота в цьому напрямку повинна бути налагоджена та проконтрольована фахівцями. Необхідною умовою є чіткий розподіл обов'язків, функцій між учасниками цього процесу. Призначена особа або група осіб (оргкомітет) повинні ставитися до своїх обов'язків з особливою увагою, відповідальністю і з розумінням справи. Робота викладачів нашої кафедри та студентів з підготовки та проведення конференції починається, як правило, задовго до її офіційного відкриття. Під час підготовки нами вирішуються такі питання:

- вибір місця і часу проведення конференції;
- підготовка інформаційних матеріалів про майбутню конференцію;
- підготовка спеціальних запрошень учасникам конференції;
- технічне забезпечення проведення конференції;
- оформлювальна підготовка приміщень;
- підготовка і видання спеціальних збірників з матеріалами доповідей конференції.

Кафедра іноземних мов ННІ іноземних мов проводить конференції на базі всіх немовних спеціальностей університету. При підготовці до конференції викладачі кафедри:

- 1) визначають тематику конференції;
- 2) визначають її завдання, коло обговорюваних питань, час проведення;
- 3) викладачі проводять підготовчу роботу серед студентів, консультують учасників щодо доповідей, перевіряють їхню готовність.

Студентська конференція «Наукові досягнення та інновації країни, мову якої вивчаємо» – міждисциплінарний майданчик для обміну інформацією та результатами досліджень, що пов'язані з країною, мову якої вивчають студенти, у сполученні зі сферою наукових інтересів студентів немовних спеціальностей. Темі, які представлені на конференції, відображають науково-професійні інтереси доповідачів. Ці інтереси незмінно пов'язані з тематикою різних спеціальностей, і, відповідно, охоплюють різноманітні аспекти

однієї країни. Учасники конференції (доповідачі) – студенти та магістранти інститутів немовних спеціальностей.

Під час підготовки до конференції студенти нашого університету аналізують та узагальнюють інформацію, розвивають свій дослідницький досвід. Вибір тем та підготовка доповідей здійснюється у співпраці з викладачами кафедр іноземних мов ННІ іноземних мов. До конференції студенти готують демонстраційні програми, матеріали і презентації, а під час конференції набувають досвіду виступу перед аудиторією, і вчаться відповідати на поставлені запитання.

Навчальні конференції стають для студентів засобом саморозвитку, створюють додаткову мотивацію до професійного росту, що сприяє формуванню професійної готовності.

Студентська конференція є однією з форм активного навчання, яка передбачає активну взаємодію між студентом і викладачем та спрямована на виконання конкретної мети й завдань. Таким завданням є підготовка доповіді і публічний виступ на конференції, вміння вести діалог, відповідати на запитання.

Науково-практична конференція – це форма навчальної та позааудиторної діяльності, що передбачає виконання та подання результатів навчально-дослідницької роботи студентів.

Кожен студент зацікавлений в тому, щоб проявити свої здібності до самостійної роботи перед своїми товаришами і викладачами. Перш за все, презентація матеріалу на конференції повинна звернути на себе увагу аудиторії. Важливо передати інформацію, але не менш важливо знати, хто її сприйме і який ефект це матиме. Тим більше що очна конференція – це єдине місце, де можна отримати не тільки індивідуальну реакцію окремих членів, а й групову реакцію всіх учасників.

Перед початком конференції викладачі ще раз нагадують студентам-учасникам, що інформування слухачів про всі результати, які були отримані в ході дослідження, не є головним завданням презентації. Головне завдання - зацікавити слухача. Звідси випливають основні правила успішної презентації: Презентація доповіді повинна відображати основні ідеї і результати проекту. У той же час, вона не повинна охоплювати всі висновки дослідження. Серед них необхідно виділити 2-3 ідеї, найбільш суттєві з точки зору доповідача та цікаві для слухачів. Найважливішим завданням усного виступу є новизна. На обговорення доцільно виносити дані, які розходяться з буденними уявленнями, інформацію, яка була невідома раніше. Увагу аудиторії приваблюють ілюстративні матеріали – таблиці, графіки, діаграми. Але вони не повинні бути занадто складними та навантаженими інформацією. Вони повинні ілюструвати зміст виступу. Якщо доповідь підготовлена групою авторів, тоді доповідь може робитися однією людиною, або декількома доповідачами. Головне, щоб вона була єдиним цілим, а не 3-4-ма слабкопов'язаними один з одним фрагментами, об'єднаними лише єдиним заголовком.

Для того, щоб конференція була успішною, необхідно, щоб її учасники обговорювали спільні проблеми. На невеликих конференціях можна ставити питання доповідачів.

Публікація робіт стає стимулом для розвитку творчих здібностей студентів, сприяє розвитку навичок самоосвіти, викликає бажання самовдосконалюватися.

Таким чином, навчальні конференції розширюють у студентів світогляд, викликають інтерес до досліджуваного матеріалу, розвивають доброзичливість, почуття товариськості, здатність взаємодіяти з колегами без напруги.

Безумовно, назвати всі студентські доповіді повноцінним науковим дослідженням не можна. Разом з тим, участь у конференції передбачає пошук інформації про стан проблеми та її подальше узагальнення у вигляді огляду при написанні статті. Участь в конференціях – це внесок у розвиток наукового та ділового життя, становлення професійного росту та підготовка до майбутніх досягнень.

Висновки. Підвищення якості навчання іноземній мові у вищій школі повинно забезпечуватися підтримкою в мотиваційному напрямку, метою якого є підвищення зацікавленості в отриманні саме знань, на противагу отримання диплома, шляхом роз'яснювальної роботи про важливість володіння іноземними мовами у підвищенні конкурентоспроможності та мобільності випускників та студентів.

Кожна конференція має освітнє значення. У процесі підготовки до конференції кожен учасник набуває певних навичок та вмінь. Вони пов'язані з самостійною роботою та інформаційними джерелами, їхнім аналізом та узагальненням, набуттям досвіду публічного виступу, спрямованого на оволодіння правильною науковою мовою та ін.

Перевага проведення конференцій полягає в тому, що студенти бачать кінцевий результат своєї роботи, вони мають можливість самостійно вибрати тему дослідження. Робота над ним – це самостійно спланована й реалізована студентами робота, яка привчає їх творчо мислити, відповідально планувати свої дії, прогнозувати можливі варіанти вирішення поставлених перед ними завдань. Це надає діяльності студентів усвідомлено-мотивований і професійно орієнтований характер.

Усе це сприяє виявленню професійних схильностей та інтелектуальних здібностей студентів, розвитку інтересу до різних наукових знань, що має позитивне значення для розвитку ініціативи, активності та самостійності.

Література

1. Барабанова Г.В. Методика навчання професійно-орієнтованого читання в немовному ВНЗ / Г.В. Барабанова. – К. : ІНКОС, 2005. – 101 с.
2. Бондаревская Е.В. Гуманистическая парадигма личностно ориентированного образования / Е.В. Бондаревская // Педагогика. – 1997. – № 4. – С. 11–17.
3. Вишнякова С.М. Профессиональное образование: Словарь. Ключевые понятия, термины, актуальная лексика. М.: НМД СПО, 1999. – С. 137-138.
4. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Наук. ред. укр. видання С. Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.
5. Климюк В.І. Короткий огляд методів навчання іноземної мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/13_NPN_2010/Philologia/65737.doc.htm. – Загол. з екрану. – Мова укр.
6. Крат О.І. Компоненти системи навчання іноземної мови професійного спрямування через зміст професійної діяльності / О. І. Крат // Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. – Серія "Педагогіка і психологія". – 2011. – № 2(2). – С. 69–74.
7. Mackenzie, I. Content and Language Integrated Learning, Professional English, and the Future of ELT [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://peo.cambridge.org/index.php?option=com_content&view=article&id=50:content-and-language-integrated-learning-professional-english-and-the-future-of-elt-&catid=2:general-articles&Itemid=8
8. Никитина О.А. Иностранный язык в неязыковом вузе: материалы национально-культурного содержания в подготовке будущих специалистов / Оксана Анатольевна Никитина // Высшее образование сегодня. - 2006. - №10. - С.53-55
9. Покушалова Л. В. Обучение профессионально ориентированному языку в техническом вузе / Л. В. Покушалова, Л. Т. Серебрякова // Молодой ученый. – №5. – С. 305–307.
10. Програма з англійської мови для професійного спілкування / Г.С. Бакаєва, О.А. Борисенко, І.І. Зуєнок. – К.: Ленвіт, 2005. – 119 с.
11. Федорченко В.К. Педагогіка туризму / В.К. Федорченко, Н.А. Фоменко, М.І. Скрипник та ін. – К. : Видавничий дім "Слово", 2004. – 296 с.

Нікітіна Н.С.,
викладач кафедри англійської мови
технічного спрямування № 2 факультету лінгвістики,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут ім. І. Сікорського»,
м. Київ, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ КУРСІВ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТАМ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Робота висвітлює перспективні аспекти використання дистанційного курсу для викладання іноземної мови. Розглядаються різні можливості створення дистанційних курсів та наповнення їх відповідно до робочих навчальних програм. Показуються переваги використання дистанційного курсу в порівнянні з традиційним викладанням іноземної мови. Описується можливість створення дистанційного курсу на базі платформи Moodle.

Знання іноземної мови завжди було безперечною перевагою не тільки для влаштування на роботу, а й у повсякденному житті. Як стверджував Франк Сміт: «Одна мова розміщує тебе в коридорі життя, дві мови відкривають кожні двері на шляху» (One language sets you in a corridor for life. Two languages open every door along the way). На сьогодні людина без знання іноземної мови – це людина без професії або навіть людина без майбутнього. Мова йде не про загальнозживану іноземну мову, а про іноземну мову професійного спрямування. У будь-якій сфері професійної діяльності є певний набір лексики, притаманний лише їй. Зрозуміло, що це називається професійним сленгом, цим питанням займалась велика кількість мовознавців.

Іноземна мова для студентів немовних спеціальностей – це своєрідна ділова іноземна (англійська) мова вузького спрямування. І тут звісно слід згадати аббревіатуру ESP (English for Specific Purposes) та спробувати дати їй чітке визначення. Англійська мова для спеціальних цілей – це англійська мова, котрій притаманна термінологія, що використовується тільки в певній сфері діяльності. Це явище стосується не лише англійської мови. Розглянемо більш детально викладання саме англійської мови студентам немовних спеціальностей. Таке поняття з'явилося в середині 60-х років минулого сторіччя, коли вже стало зрозуміло, що знання загальнозживаної англійської мови недостатнє для успішного функціонування, комунікації та діяльності в будь-якій сфері діяльності. Українською мовою це поняття трансформується в англійську мову професійного спрямування.

Іноземна мова професійного спрямування розрахована на вивчення іноземної мови, пов'язаної з вузькою галуззю знань, спеціальністю, спеціалізацією або в деяких випадках професією (у більш загальному значенні). Іноземна мова професійного спрямування не викладається студентам з нульовим рівнем знань іноземної мови. Вона «накладається» на базовий рівень знань іноземної мови, спрямовуючи її (іноземну мову) в більш вузьке русло.

Студентам немовних спеціальностей Національного технічного університету України «Київського політехнічного інституту ім. І.Сікорського» на першому курсі викладається «Вступ до загальнотехнічної англійської мови». На другому курсі студенти отримують знання з модуля «Загальнотехнічна англійська мова», а на старших курсах їм починають викладати англійську мову професійного спрямування (ESP).

Студентам медичних закладів не обов'язково знати види сталі або методи обробки чавуну. З іншого боку, термісти навряд чи будуть потребувати знань про функціонування здорової печінки. Але в своїй професійній сфері медики та металурги повинні не тільки чудово орієнтуватися, а й вміти подати це все іноземною мовою.